

Обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони Р. є мета, з якою здійснюється напад, – заволодіння чужим майном.

Суб'єкт Р. – будь-яка особа, яка досягла 14-річного віку.

Кваліфікуючими ознаками Р. є: вчинення його за поперед. змовою групою осіб або особою, яка раніше вчинила Р. або бандитизм (ч. 2 ст. 187 КК); поєднання Р. з проникнення у житло, ін. приміщення чи сховище (ч. 3 ст. 187 КК); спрямування Р. на заволодіння майном у великих чи особливо великих розмірах або вчинення його орг. групою, або поєднання із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень (ч. 4 ст. 187 КК). Ці ознаки аналогіч. тим, які властиві крадіжці, за винятком 2-х. Це Р., вчинений особою, яка раніше вчинила Р. або бандитизм, і Р., поєднаний із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень.

Р. вважається повторним лише тоді, коли йому передував Р. або бандитизм. Вчинення крадіжки, грабежу чи ін. корисливих злочинів, пов'язаних із обертанням чужого майна, повторності Р. не утворюють.

Р., поєднаний із заподіянням умисних тяжких тілесних ушкоджень, має місце при фактичному спричиненні з метою заволодіння чужим майном тілесних ушкоджень, передбачених ст. 121 КК. При цьому ці тілесні ушкодження охоплюються ч. 4 ст. 187 КК і дод. кваліфікації не потребують. У тому ж випадку, коли тяжкі тілесні ушкодження при Р. потягли за собою смерть потерпілого, все вчинене підлягає кваліфікації за ч. 4 ст. 187 і ч. 2 ст. 121 КК. Р., поєднаний з умисним вбивством, потребує кваліфікації за сукупністю злочинів за ч. 4 ст. 187 і п. 6 ч. 2 ст. 115 КК.

Покарання за Р.: згідно з ч. 1 ст. 187 КК Р. карається позбавл. волі на строк від 3-х до 7-ми років, за ч. 2 ст. 187 КК – позбавл. волі на строк від 7-ми до 10-ти років із конфіскацією майна, за ч. 3 ст. 187 КК – позбавл. волі на строк від 7-ми до 12-ти років із конфіскацією майна, за ч. 4 ст. 187 КК – позбавл. волі від 8-ми до 15-ти років із конфіскацією майна.

Лит.: Панов Н. И. Квалификация насильственных преступлений. Х., 1986; Дюменко С. В. Деякі проблеми відмежування вимогання від суміжних складів злочинів та кваліфікації за сукупністю // Бюлетень Міністерства юстиції України, 2003, № 10; Олійник П. В. Предмет злочинів проти власності: поняття, види, кримінально-правове значення. Х., 2011; Антонюк Н. О. Кримінально-правова охорона власності. Л., 2012.

В. М. Куц, О. О. Володіна.

РОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОГО ХАРАКТЕРУ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ, АБО ВТРАТА ДОКУМЕНТІВ ЧИ МАТЕРІАЛІВ, ЩО МІСТЯТЬ ТАКІ ВІДОМОСТІ – злочин проти порядку несення військ. служби (військ. злочин), відповідальність за який передбачена ст. 422 КК. Безпосереднім об'єктом є режим військ. таємниці, який забезпечує закритість відповід. інформації від осіб, які можуть використати її на шкоду військ. безпеці д-ви.

Об'єктивна сторона злочину може виражатися у таких формах: 1) розголошення відомостей військ. характеру, що становлять держ. таємницю, за відсутності ознак держ. зради (ч. 1 ст. 422 КК);

2) порушення встановлених правил поведення з док-тами або мат-лами, що містять відомості військ. характеру, які становлять держ. таємницю, а також із предметами, відомості про які становлять держ. таємницю, що спричинило їхню втрату (ч. 2 ст. 422 КК). З об'єктивної сторони злочин характеризується суспільно небезпеч. діянням (діями або бездіяльністю), а в другій його формі – також суспільно небезпеч. наслідками і причин. зв'язком між діянням і його наслідками. Відповідно предметом злочину у першій його формі є відомості військ. характеру, що становлять держ. таємницю, у другій – док-ти, мат-ли, що містять відомості військ. характеру, які становлять держ. таємницю, а також предмети, відомості про які становлять держ. таємницю.

Диспозиція ст. 422 КК є бланкетною: для вирішення питань про те, чи становлять держ. таємницю ті чи ін. відомості, чи є певний предмет док-том, чи є особа такою, якій ці відомості були довірені, тощо, необхідно звертатися до зак-ва про інформацію і держ. таємницю.

Відомості військ. характеру, що становлять держ. таємницю, – інформація, що належить до держ. таємниці, як правило, у сфері оборони. Така інформація вичерпно перелічена у Зводі відомостей, що становлять держ. таємницю.

Розголошення таких відомостей передбачає усну чи письмову розповідь стороннім особам, в Інтернеті, по радіо тощо про зміст таємних док-тів, про таємні вироби чи ін. мат-ли, аналогіч. публікації у відкритій пресі, демонстрування таємних док-тів, виробів чи ін.

мат-лів на зібранні або по телебаченню та ін. віддання гласності, обнародування певних відомостей.

Злочин у першій формі є закінченим з моменту, коли хоча б одна сторона особа була ознайомена зі змістом док-та, виробу чи ін. мат-лу, що становлять держ. таємницю.

Предмети, відомості про які становлять держ. таємницю, – це комплекси, системи, засоби, окр. агрегати, блоки, вузли, прилади, мат-ли, хім. продукти, апаратура, устаткування, макети, зразки та ін. матеріальні носії інформації, що становить держ. таємницю, які не є док-тами (зразки зброї, військ. та спец. техніки, обладнання, палива, сировини тощо).

Порушення порядку поведення із вказаними матеріальними носіями інформації або предметами може полягати в недотриманні режиму секретності при роботі з ними (неправильна орг-ція обліку таємних предметів, незабезпечення належної охорони «секретних кімнат», робота з таємними док-тами в умовах, що не гарантують їх збереження) або правил таємного діловодства (видача таємних док-тів для ознайомлення без належ. оформлення, несанкціоноване виготовлення копій таємних док-тів тощо).

Ключовим поняттям у другій формі злочину є поняття «втрата». Втрата передбачає вихід хоча б одного носія інформації, що містить держ. таємницю, або предмета, відомості про який становлять таку таємницю, поза волею особи, якій вони були довірені, із її правомірного володіння – назавжди або на певний час.

Злочин у другій формі слід вважати закінченим з моменту втрати носія інформації (предмета), незалежно від того, чи ознайомились з ним сторонні особи. Проте, якщо в результаті втрати такого носія інформації (предмета) з ним реально не мали можливості ознайомитися сторонні особи (напр., якщо втрата док-та відбувалась у формі його потрапляння у вогонь), склад цього злочину відсутній, адже шкода згаданому вище об'єкту у такому випадку не заподіюється.

Якщо порушення порядку поводження із зазначеними носіями інформації (предметами) не потягло їх втрати, або якщо їх втрата не була результатом порушення вказаного порядку (напр., док-т викрадено у військовослужбовця під час грабежу), відповідальність за ст. 422 КК виключається.

Суб'єктом злочину, передбаченого ч. 1 ст. 422 КК, є будь-який військовослужбовець або військовозобов'язаний під час проходження зборів, незалежно від того, яким чином відповідні відомості стали йому відомі. Суб'єкт злочину, передбаченого ч. 2 ст. 422 КК, спец.: ним є особа, якій відповід. док-ти, мат-ли чи предмети були довірені. Такою визнається особа, що має відповід. допуск до держ. таємниці, наданий відповідно до зак-ва.

Із суб'єктивної сторони злочин у першій його формі характеризується умислом до діяння і до наслідків або необережністю до діяння і до наслідків, а у другій – умислом або необережністю до діяння і необережністю до наслідків. Псих. ставлення винного до тяжких наслідків може характеризуватися тільки необережністю.

Тяжкі наслідки (ч. 3 ст. 422 КК) є кваліфікуючою ознакою злочину, що розглядається. Чи є ті або ін. наслідки тяжкими – питання факту, яке має вирішуватися залежно від сукупності обставин, що характеризують ступінь секретності інформації, її якість і кількість, до кого вона потрапила, чи була фактично використана на шкоду військ. безпеці України тощо. До тяжких наслідків можна віднести, напр., випадки, коли внаслідок розголошення згаданих відомостей відповід. держ. органи вимушені були істотно змінювати зміст стратегічних, оперативних, мобілізаційних та ін. важливих планів, орг-цію охорони певних об'єктів, систему зв'язку, що було пов'язано із заподіянням д-ві великої матеріальної шкоди.

Розголошення військ. таємниці кваліфікується за ст. 422 КК тільки за відсутності ознак держ. зради. Розмежування злочинів, передбачених ст. 422 і 111 КК, здійснюється насамперед за наявністю (злочин, передбачений ст. 422 КК, може і не бути умисним) і змістом умислу винного: держ. зрада передбачає, що суб'єкт злочину бажає передати відомості, що становлять держ. таємницю, іноз. д-ві, іноз. орг-ції або їх представникам, а при розголошенні такої таємниці суб'єкт злочину, якщо він діє з прямим умислом, бажає передати зазначені відомості сторонній особі, яка не є одним із вказаних адресатів. Крім того, злочин, передбачений ст. 422 КК, відрізняється від держ. зради змістом безпосереднього об'єкта та об'єктивної сторони і спец. суб'єктом.

Цей злочин (ч. 1 і 2 ст. 422 КК) карається позбавл. волі на строк від 2-х до 5-ти років, а за кваліфікуючих обставин (ч. 3 ст. 422 КК) – від 5-ти до 10-ти років.

Лит.: Хавронюк М. І., Дячук С. І., Мельник М. І. Військові злочини: Коментар законодавства. К., 2003; Панов М. І., Касинюк В. І., Харитонов С. О. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини). Х., 2006.

М. І. Хавронюк.

РОЗГОЛОШЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ – злочин, пов'язаний із розголошенням відомостей, що становлять держ. таємницю, особою, якій ці відомості були довірені або стали відомі у зв'язку з виконанням служб. обов'язків, за відсутності ознак держ. зради або шпигунства (ст. 328 КК).

Об'єктом злочину є сусп. відносини у сфері режиму секретності. Предмет злочину – відомості, що становлять держ. таємницю (секр. інформацію). Держ. таємниця є видом таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовн. відносин, держ. безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди нац. безпеці України та які визнані у порядку, встановленому Законом України «Про державну таємницю», держ. таємницею і підлягають охороні д-вою. З метою забезпечення настання можливих негативних наслідків Р. д. т. встановлено єдиний порядок забезпечення охорони держ. таємниці – режим секретності.

Р. д. т. – діяння (дія або бездіяльність) особи, внаслідок якого держ. таємниця, яка їй довірена або стала відома у зв'язку з виконанням служб. обов'яз-

ків, була сприйнята хоча б однією сторонньою особою. Розголошення може бути вчинене: в усній формі (в публ. виступі, під час розмови в присутності сторонніх осіб, у громад. транспорті тощо); у письмовій формі (напр., у відкритих публікаціях, листуванні); у наочно-демонстративній формі (передавання стороннім особам для друку, ознайомлення чи ін. використання носіїв такої інформації). Р. д. т. можливе також із застосуванням тех. засобів передавання та обробки інформації (незахищених каналів зв'язку) – радіо, телеграфу, телефону, комп'ютерів та комп'ютерних мереж, копіювально-розмножувальної техніки, телебачення тощо.

Злочин вважається закінченим з моменту, коли хоча б одна стороння особа була ознайомлена зі змістом інформації, що становить держ. таємницю. Під сторонньою особою слід розуміти гр-н, котрі не належать до кола осіб, яким держ. таємниця довірена або стала відома у зв'язку з виконанням служб. обов'язків і яким винний не мав права довіряти такі відомості. До сторонніх осіб належать усі гр-ни, що не мають допуску до секр. інформації.

Не є злочином Р. д. т. після закінчення строку засекречування інформації.

Злочин може вчинятися як умисно, так і з необережності. Мотив на кваліфікацію Р. д. т. не впливає.

Цей злочин слід відрізнити від держ. зради у формі шпигунства, коли передавання секр. інформації пов'язане з наявністю іноз. адресата і бажанням особи, щоб такі відомості стали надбанням іноз. д-ви, іноз. орг-ції або їх представників.